

LAPSIPERHE- KÖYHYYS SUOMESSA

3 viestiä päätöksentekijöille

1. Lapsiperheköyhyys on kasvanut nopeasti

Lapsiperheköyhyys on Suomessa palannut noin 15–20 vuoden takaiselle tasolle. Vuonna 2024:

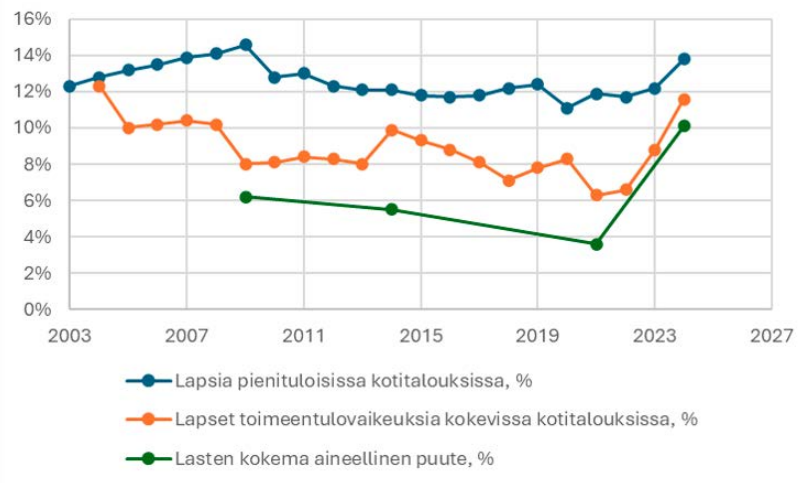
- 14 % lapsista asui pienituloisessa kotitaloudessa
- 12 % lapsista asui toimeentulovaikeuksia kokevassa kotitaloudessa
- 10 % lapsista koki aineellista puutetta

Lasten aineellinen puute oli vuonna 2024 korkeammalla tasolla kuin koskaan aiemmin mittaushistoriassa. Kehityksen taustalla ovat erityisesti voimakas inflaatio, sosiaaliturvan heikennykset ja työttömyyden kasvu.

Kuvio 1.

Lapsiperheiden köyhyiden kehitys eri mittareilla mitattuna, hallituskaudet pystyviivoina.

Lähde: Tilastokeskus ja Sotkanet.

Ulkomaalaissyntyisillä lapsilla on yli 4-kertainen köyhyysriski suomalaistaustaisiin verrattuna. Yhden vanhemman perheissä asuvilla on yli 3-kertainen köyhyysriski verrattuna kahden vanhemman perheisiin. Lapsiperheköyhyys tarkoittaa tilannetta, jossa perheen taloudelliset resurssit eivät riitä turvaamaan lapselle tavanomaista arkea, osallisuutta ja hyvinvointia. Köyhyys näkyy lasten arjessa monin tavoin, esimerkiksi:

- heikompina harrastus- ja osallistumismahdollisuuksina
- ulkopuolisuuden kokemuksina
- vaikeuksina ystävyys-suhteissa ja vertaisryhmiin kuulumisessa
- puutteina ruuassa ja muissa välttämättömyyksissä

2. Vaikutukset ulottuvat pitkälle aikuisuuteen

Lapsuuden köyhyydellä voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia koulutukseen, terveyteen ja työmarkkina-asemaan. Vaikutukset ovat usein voimakkaimpia silloin, kun köyhyys on pitkäkestoista, toistuvaa tai ajoittuu varhaislapsuuteen.

Keskeisiä seurauksia:

- heikompi kouluhyvinvointi ja matalampi koulutustaso
- lisääntynyt stressi, heikompi hyvinvointi ja heikompi tulevaisuudenusko
- suurempi riski heikompaan työmarkkina-asemaan ja huono-osaisuuden kasautumiseen

3. Lapsiperheköyhyyttä voidaan ehkäistä

Vaikuttavimmat keinot yhdistävät toimeentulon vahvistamisen ja köyhyyden vaikutusten ehkäisyn. Tarvitaan:

- riittävä ja ennakoitava taloudellinen turva
- kohdennettua tukea ryhmille, joissa on kohonnut riski toimeentulovaikeuksille, esimerkiksi yksinhuoltajaperheille, monilapsisille perheille ja maahanmuuttaja-taustaisille perheille
- varhaista tukea, psykososiaalisia interventioita ja matalan kynnyksen palveluja

Suosituksukset päätöksentekijöille

1. Vahvistetaan lastenvalvojan palveluita eroaville tai eronneille vanhemmille ja kehitetään lasten elatusjärjestelmää
2. Vahvistetaan lapsiperheiden varhaista talousneuvontaa ja tukea taloudellisen ahdingon pitkittymisen ehkäisemiseksi
3. Vahvistetaan varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilashuollon keinoja lieventää lapsiperheköyhyyden vaikutuksia
4. Lisätään maahanmuuttajavanhempien työllisyyttä kehittämällä kotoutumispalveluja perheiden yhdistymisen takia Suomeen saapuneille.
5. Arvioidaan politiikkatoimien vaikutuksia systemaattisesti, jotta rajalliset resurssit kohdentuvat vaikuttavimpiin toimiin

Lapsiperheköyhyyden vähentäminen on investointi lasten hyvinvointiin, koulutukseen, terveyteen ja tulevaan työelämään. Lapsista huolehtiminen on entistä tärkeämpää ikääntyvässä yhteiskunnassamme.

INVEST on Turun yliopiston ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteinen tutkimuskeskus ja Suomen Akatemian lippulaiva. INVESTissä on Suomelle luotu tasa-arvoisempi, ennakoivampi ja taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävämpi hyvinvointivaltiomalli, joka pohjautuu keskuksessa tehtävään huippututkimukseen.

Asiantuntijamme, joilta voi kysyä lisää:

Professori Mia Hakovirta, miahak@utu.fi

Professori Johanna Kallio, jomkall@utu.fi

Johtava tutkija Maria Vaalavuo, maria.vaalavuo@thl.fi

INVEST

#NewWelfareState